

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **K. W.**

skazanego za czyn z art. 180a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 6 grudnia 2023 r. kasacji Prokuratora Generalnego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi

z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt V K 501/21,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. wobec przedawnienia karalności umorzyć postępowanie;**
- 2. obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt V K 501/21, Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi uznał oskarżonego K. W. za winnego tego, że:

w dniu 9 listopada 2020 r. w Łodzi prowadził na drodze publicznej pojazd mechaniczny marki [...] o nr rej. [...], nie stosując się do decyzji Prezydenta Miasta Ł. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi, to jest czynu z art. 180a § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu w zw. z art. 34 § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym; na podstawie art. 42 § 1 a pkt 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat.

Strony nie wniosły sprzeciwu od tego wyroku nakazowego. Uprawomocnił się on w dniu 8 lipca 2021 r. (k.79).

Kasację od wyroku nakazowego na korzyść oskarżonego wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył to orzeczenie w całości i zarzucił:

rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku nakazowego naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec K. W. wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo, że okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia, zarzucanego mu czynu z art. 180a § 1 k.k. i jego wina, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości wskazujące na to, że zachowanie oskarżonego wypełniło jedynie znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.kw., albowiem w dacie czynu, tj. 9 listopada 2020 r. oskarżonego nie obowiązywała już decyzja administracyjna Prezydenta Miasta Ł. o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, ponieważ została ona wydana m.in. na podstawie art. 182 k.k.w. oraz art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami, w związku z orzeczoną wobec wymienionego, mocą wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi o sygn. akt VII W 2070/14, 6 - miesięcznym zakazem prowadzenia pojazdów mechanicznych, bieg którego zakończył się w dniu 28 stycznia 2015 r., w konsekwencji czego przedmiotowa decyzja nie mogła skutecznie rozszerzyć okresu obowiązywania środka karnego, jak również nie mogła stanowić o bezterminowym cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami

i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło rozpoznanie jej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że stosownie do treści art. 500 § 1 i 3 k.p.k. możliwość wydania wyroku nakazowego aktualizuje się tylko w przypadku, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. W sytuacji w której tak jednak nie jest, to konieczne staje się rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej. Sąd Najwyższy od wielu już lat, konsekwentnie podkreśla, iż przewidziana w przywołanym przepisie art. 500 § 3 k.p.k. przesłanka braku wątpliwości obejmuje nie tylko ustalenia w zakresie sprawstwa czynu, ale także wszelkich okoliczności mających wpływ na dokonanie jego właściwej oceny prawnej, w tym co do tak zasadniczej kwestii, jak realizacja przez oskarżonego wszystkich znamion zarzucanego mu czynu wymienionych w konkretnym przepisie typizującym dane przestępstwo. Oznacza to, że obowiązkiem sądu jest uzyskanie wszelkich danych pozwalających na konstatację, że w sprawie nie ma tego rodzaju wątpliwości (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z: dnia 13 września 2023 r., II KK 221/23; z dnia 3 sierpnia 2023 r., V KK 56/23; z dnia 6 października 2021 r., IV KK 344/21, czy dnia 15 czerwca 2016 r., II KK 160/16). Tak ujęta przesłanka "braku wątpliwości" w rozumieniu przepisu art. 500 § 3 k.p.k. nie zaistniała w niniejszej sprawie w chwili wydania zaskarżonego wyroku nakazowego. Stąd też nie było możliwe - w oparciu o obowiązujący wówczas stan prawny - wydanie wyroku w takim trybie.

Poza sporem jest, że przepis art. 180 a k.k. (bo tak prawidłowo zakwalifikowane być powinno przestępstwo zarzucone, a następnie przypisane oskarżonemu, bowiem norma ta nie zawiera paragrafów, a opis tego zachowania powoduje, iż bezspornie treść tego przepisu faktycznie zastosowano) przewiduje odpowiedzialność karną za zachowanie sprawcy, który prowadzi pojazd na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami. Warunkiem odpowiedzialności karnej jest zatem nie tyle samo zachowanie polegające na kierowaniu pojazdem bez posiadania uprawnień (jest ono penalizowane poprzez art. 94 § 1 k.w.), ale musi być ono powiązane z niezastosowaniem się do wydanej

uprzednio decyzji administracyjnej właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi. Bezsporne w takiej sytuacji jest zatem i to, że występki z art. 180a k.k. może popełnić tylko osoba wobec której zapadła taka decyzja administracyjna i tylko w okresie, na jaki cofnięto w niej uprawnienie do kierowania pojazdami mechanicznymi. Równocześnie w okresie wskazanym w decyzji o cofnięciu uprawnień osoba, której ona dotyczy, nie może tych uprawnień odzyskać (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 7 września 2023 r., V KK 273/23; 25 kwietnia 2023 r., III KK 122/23; 14 lipca 2022 r., V KK 209/22; 20 listopada 2020 r., V KK 429/20 oraz postanowienie tego Sądu z dnia 16 stycznia 2019 r., III KK 558/17).

Pierwszorzędne zatem dla rozstrzygnięcia kwestii sprawstwa tak kwalifikowanego występkę jest ustalenie tego, czy w dacie w której doszło do jego popełnienia owa wspomniana decyzja administracyjna nadal obowiązywała.

Z dowodów zebranych w niniejszej sprawie jednoznacznie wynika, że Prezydent Miasta Łodzi decyzją [...] z dnia 26 września 2014 r. [...], działając na podstawie art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami w zw. z art. 182 § 2 k.k.w. oraz art. 104 k.p.a. cofnął oskarżonemu uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi wynikające z prawa jazdy kategorii B, przy czym uczynił to w oparciu o prawomocny wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi z dnia 27 czerwca 2014 r., sygn. akt VII W 2070/14, którym orzeczono wobec K. W. zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 miesięcy, przypadający na czas od 28 lipca 2014 r. do dnia 28 stycznia 2015 r. (k.39 - 40). Jednakże decyzja ta nie mogła być podstawą przypisania K. W. odpowiedzialności za sprawstwo zarzucanego w niniejszej sprawie występkę z art. 180a k.k. Zgodnie z przywołanym w jej podstawie prawnej przepisem art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami właściwy organ wydaje decyzję administracyjną o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami w przypadku orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów. O zakazie prowadzenia pojazdów, w myśl art. 42 k.k., orzeka natomiast sąd powszechny, który ma obowiązek zawiadomić właściwy organ administracji publicznej o orzeczonym zakazie prowadzenia pojazdów. Zgodnie bowiem z art. 182 § 1 k.k.w., w razie orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów, sąd przesyła odpis wyroku odpowiedniemu organowi

administracji rządowej lub samorządu terytorialnego właściwemu dla miejsca zamieszkania skazanego. Stosownie zaś do art. 182 § 2 k.k.w. organ, do którego przesłano orzeczenie zawierające zakaz prowadzenia pojazdów, zobowiązany jest cofnąć uprawnienia do ich prowadzenia w orzeczonym zakresie oraz nie może wydać tych uprawnień w okresie obowiązywania zakazu. Jeżeli zatem podstawą wydania decyzji administracyjnej jest prawomocnie orzeczony środek karny w postaci "terminowego" zakazu prowadzenia pojazdów, to ta decyzja administracyjna nie może określać dłuższego jego stosowania, czy też – tym bardziej – stanowić o "bezterminowym" cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami.

Tymczasem przedmiotowa decyzja administracyjna Prezydenta Miasta Ł. z dnia 26 września 2014 r. (k.22-23), będąca podstawą przypisania K. W. sprawstwa występkę z art. 180a k.k., nie zawiera - wbrew treści przywołanego powyżej, także i w niej samej - wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa z dnia 27 czerwca 2014 r., sygn. akt VII W 2070/14 - w istocie wskazania okresu, na jaki uprawnienia zostały oskarżonemu cofnięte. Brak jest bowiem tego wskazania w części dyspozytywnej tej decyzji. Wprawdzie w jej pkt 2 stanowiącym o wykonaniu wspomnianego wyroku wprost go przywołano, niemniej jednak w pkt 1 w którym zawarto orzeczenie o cofnięciu K. W. uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi wynikające z prawa jazdy kategorii B, już czasu trwania tego „cofnięcia” nie wskazano. Skoro jednak podstawą faktyczną wydania tej decyzji był ściśle z nią związany wspomniany wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi z dnia 28 stycznia 2015 r, wydany w sprawie o sygn. akt VII W 2070/14 i stosownie do już przywołanych norm i okoliczności ta decyzja nie mogła doprowadzić do cofnięcia oskarżonemu uprawnienia do prowadzenia pojazdów na czas odmienny od okresu orzeczonego przez Sąd w tym wyroku zakazu prowadzenia pojazdów, to jedynie uprawniony jest wniosek co do tego, że owo cofnięcie oskarżonemu uprawnień upływało z końcem 28 stycznia 2015 r. (to jest tak, jak to w wyroku tym orzeczono). Z tym dniem przestał obowiązywać wobec oskarżonego nie tylko mocą przywołanego wyroku orzeczony w nim zakaz prowadzenia pojazdów, ale mógł on również odzyskać prawo do ubiegania się o wydanie uprawnień do kierowania pojazdami, pod warunkiem, że nie zostały wobec niego wydane inne decyzje administracyjne w przedmiocie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami. Z

informacji nadesłanej przez Urząd Miasta w Ł. znajdującej się w aktach wynika, że wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 8 lipca 2014 r., sygn. akt VI K 541/14, orzeczono wobec oskarżonego 2 letni zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, obowiązujący do dnia 27 lutego 2016 r., co jednak nie skutkowało wydaniem kolejnej decyzji administracyjnej w przedmiocie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami, a przynajmniej nie wynika to z informacji nadesłanej przez właściwy Urząd Miasta Ł. (k.38).

W świetle przedstawionych zaszłości nie ulega wątpliwości, iż w dacie czynu zarzucanego i przypisanego zaskarżonym wyrokiem nakazowym oskarżonemu, to jest w dniu 9 listopada 2020 r., prowadzenie przez niego pojazdu mechanicznego nie stanowiło w istocie niestosowania się do przywołanej w opisach tego czynu decyzji administracyjnej Prezydenta Miasta Ł. i mogło być jedynie oceniane jako prowadzenie pojazdu bez wymaganych uprawnień. To jednak nie wyczerpuje ustawowych znamion występku z art. 180a k.k., ale stanowi tylko wykroczenie przewidziane w art. 94 § 1 k.w. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 12 maja 2021 r., V KK 161/21; 20 listopada 2020 r., V KK 429/20; 12 lutego 2020 r., IV KK 738/19). Wobec tego, że od dnia w którym oskarżony miałby się dopuścić tego zarzucanego mu wykroczenia upłynęło już ponad 3 lata – należało zgodnie z treścią art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w., wobec przedawnienia karalności postępowanie umorzyć.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.

[ms]